

KVALITETSDEKLARATION

Grundsärskolan och Gymnasiesärskolan: elever per 15 oktober

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Skolväsende och barnomsorg

Produktkod

UF0121

Referenstid

15 oktober 2016

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistik användares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	6
2.2.5 Bearbetning	6
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	7
3 Aktualitet och punktlighet	7
3.1 Framställningstid	7
3.2 Frekvens	7
3.3 Punktlighet	7
4 Tillgänglighet och tydlighet	7
4.1 Tillgång till statistiken	7
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	7
4.3 Presentation	7
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet	8
5.1 Jämförbarhet över tid	8
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	8
5.3 Sammanvändbarhet i övrigt	8
5.4 Numerisk överensstämmelse	8
Allmänna uppgifter	9
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	9
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	9
C Bevarande och gallring	9
D Uppgiftsskyldighet	9
E EU-reglering och internationell rapportering	9
F Historik	9
G Kontaktuppgifter	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistikens syfte är att visa elevsammansättningen i grundsärskola och gymnasiesärskola i Sverige innevarande läsår samt förändringar mot tidigare läsår.

Elevstatistiken utgör en viktig förutsättning för planerings- och utredningsarbete inom statliga och kommunala verksamheter och skolor. Vidare används statistiken också av forskare och allmänheten.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Särskolan är en liten skolform jämfört med grundskolan och gymnasieskolan men det är viktigt att det finns aktuella uppgifter att tillgå. Statistiken bidrar till att fatta beslut om särskolan. Det är främst myndigheter som använder statistik om elever i särskolan och då främst Skolverket och Skolinspektionen. Andra användare kan vara regeringskansliet, Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM), övriga myndigheter, Sveriges kommuner och landsting, forskare och allmänheten.

SCB får få förfrågningar om särskolan och det finns ingen information tillgänglig om hur många forskare och privatpersoner som studerat statistiken på egen hand. Det är därför svårt att uttala sig om allmänhetens informationsbehov men jämförelser av olika slag, mellan skolenheter och över tid, är exempel på användning.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken som samlas in stämmer väl överens med målstorheter. De mått som är intressanta är kvantitativa och observationsvariablerna speglar målvariablerna rakt av utan bearbetning.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen är alla elever i särskolan och intressepopulationerna, elever i grundsärskolan per den 15 oktober och elever i gymnasiesärskolan per den 15 oktober, fångar upp elevsammansättningen eftersom alla elever som befinner sig i verksamheten den 15 okt antas studera hela läsåret.

Intressepopulationerna består totalt av ca 10 000 grundsärskoleelever fördelade på nästan 600 skolenheter samt ca 6 000 gymnasiesärskoleelever fördelade på ca 250 skolenheter. Målpopulationerna antas alltså också bestå av samma antal elever.

Målobjekten är elever i särskolan. Särskolan har egna kursplaner och det är inte obligatoriskt med betyg efter avslutad termin/kurs. Vissa elever kan läsa integrerat i grundskola/gymnasieskola. Dessa elever benämns integrerade elever i statistiken. Grundsärskolan är, liksom grundskolan, 9-årig. Grundsärskolans elevsammansättning styrs av skollagen 7 kap. § 5 som lyder: 5 § - "Barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning, ska tas emot i grundsärskolan."

Naturligt sker sedan en övergång mellan grundsärskolan till gymnasiesärskolan på liknande sätt som övergången från grundskolan till gymnasieskolan. Gymnasiesärskolan har, till skillnad från gymnasieskolan, 4 årskurser.

Observationsobjekten, elever som går i årskurs 1-9 på en grundsärskola och elever i åk 1-4 på en gymnasiesärskola, fångar in målpopulationen. Elever i fritidshem och förskoleklass samlas också in. Förskoleklass eleverna grupperas efter om ansvarig rektor också är ansvarig för grundsärskola eller inte. Fritidshemmet ska komplettera utbildningen i alla skolformer för barn i avsedd ålder så det finns ingen statistik över de särskoleelever som också går på fritidshem utan de redovisas tillsammans med elever i grundskolan som går i fritidshem.

1.2.2 Variabler

Målvariablerna och observationsvariablerna överensstämmer helt för denna produkt, om inte annat anges. Definitionen på variablerna framgår i benämningarna men i de fall det är nödvändigt ges kommentarer. Statistikens målvariabler är:

Kön

Ålder – Redovisas grupperat

Huvudman – Den som bedriver särskoleverksamheten. För särskolan tillhör huvudmannen en av tre grupper: kommun, enskild eller landsting

Årskurs – Grundsärskolan har 9 årskurser. Gymnasiesärskolan har 4 årskurser.

Skolkommun – Den kommun där skolenheten är belägen.

Hemkommun – Kommunen där eleven är folkbokförd.

Modersmålsundervisning – Elever som får undervisning i annat modersmål än svenska.

Undervisningsform – Antalet elever fördelat efter utbildningsformerna grundsärskola exkl. träningskola eller inriktningen träningskola.

Program – Vilket gymnasieprogram eleven i gymnasiesärskolan läser. Programmet kan antingen tillhöra nationella program eller vara ett individuellt program.

Integrerad elev – Integrerad undervisning avser undervisning i grundskola eller gymnasieskola minst hälften av veckotimmarna enligt timplanen för aktuell årskurs

1.2.3 Statistiska mått

De statistiska mått som presenteras i statistiken är total (antal), kvot (andel) deskriptiva mått som minimum, maximum, medelvärde (median) samt percentiler.

1.2.4 Redovisningsgrupper

För grundsärskolan gäller att statistik över antal elever, antal skolenheter, antal skolkommuner, elevers hemkommun, undervisningsform i och

integrerade elever redovisas för riket och per huvudmannagrupp. Inom dessa grupper redovisas statistiken sedan med avseende på kön – flickor och pojkar. Modersmål redovisas uppdelat på kön och de tio vanligaste modersmålen sett till antal deltagare. Årskurs redovisas grupperat på undervisningsform samt kön.

För gymnasiesärskolan redovisas statistiken grupperat enligt följande: antal elever, antal skolenheter, antal skolkommuner, elevers hemkommun, undervisningsform och integrerade elever redovisas för riket och per huvudmannagrupp. Inom dessa grupper redovisas statistiken sedan med avseende på kön – flickor och pojkar. Modersmål redovisas uppdelat på de tio vanligaste modersmålen sett till antal deltagare.

Årskurs redovisas grupperat per program samt kön.

1.2.5 Referenstider

Referenstidpunkten för statistiken är den 15 oktober 2016.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken över elever i sarskolan per den 15 oktober är totalräknad. Den samlas in på aggregerad nivå med ett flertal referensgrupper som kön, åldersgrupp, program etc. Materialet granskas löpande under insamlingen och insamlingen sker på liknande sätt årligen. Det förekommer inte några bearbetningar utan det är det insamlade materialet som sammanställs och sedan publiceras. Allt detta gör att tillförlitligheten totalt kan anses vara hög.

2.2 Osäkerhetskällor

Eftersom statistiken är totalräknad anses osäkerhetskällorna vara små. Det *kan* ses som ett problem att statistiken samlas in på aggregerad nivå för att det är svårt att spåra källan till eventuella fel i enstaka variabler. Statistiken samlas in på aggregerad nivå just för att det inte ska gå att spåra individuppgifter. Det finns också en osäkerhet på elevnivå, eftersom den aggregerade insamlingen innebär att det inte går att granska att eleverna bara rapporteras en gång i statistiken. Den osäkerheten är större för integrerade elever.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.2.2 Ramtäckning

Skolenheterna som ingår i ramen hämtas från Skolenhetsregistret. De villkor som ställs när ramen skapas är att skolenheterna har verksamhetsformen sarskola samt att skolenheterna är registrerade som "aktiv". Huvudmännen uppdaterar skolenhetsregistret med förändringar.

Underteckning förekommer eftersom en del huvudmän inte uppdaterat sina skolenheters uppgifter i skolenhetsregistret. En del av dessa skolenheter är medvetna om denna återkommande insamling så det händer att de själva hör av sig och säger att den inte är med i ramen. I sådana fall läggs den till och tillåts lämna uppgifter. Överteckning är vanligare och beror på samma orsak, att huvudmannen inte registrerat att skolenheten slutat bedriva

särskoleverksamhet. Detta är dock inte något problem eftersom skolenheterna markerar i webblancketten att de inte har några uppgifter att redovisa.

Huvudmannen är ansvarig för att information om de integrerade eleverna kommer med i insamlingen. Alla kommuner som har minst en särskola i kommunen ingår i ramen.

Skolenhetsregistret håller hög kvalitet och uppdateras kontinuerligt.

Osäkerheter som beror på täckningsfel är därför vara mycket få och anses inte påverka tillförlitligheten.

2.2.3 Mätning

Insamlingen av uppgifterna sker via webblanckett. Uppgiftslämnaren fyller i olika antalsuppgifter som rimlighetsgranskas maskinellt. Manuell granskning sker också löpande allt eftersom uppgifterna kommer in till SCB, som hanterar insamlingen på uppdrag av Skolverket. Om SCB misstänker fel kontaktas uppgiftslämnaren som får möjlighet att kontrollera och eventuellt göra en ny registrering. De fel som upptäcks är ofta lätta att korrigera. Det som kan vara ett problem är att grupperna kan ha fel sammansättning pga. att statistiken samlas in på aggregerad nivå. Om en grupp har ett rimligt antal elever kan det ändå vara möjligt att den innehåller fel eftersom det inte går att studera hur elevsammansättningarna i grupperna har sammanställts. Detta skulle kunna vara vanligast för variablerna hemkommun och modersmål. I undersökningar på individnivå kopplas uppgifter till personnumret om var eleven är folkbokförd och eventuell utländsk bakgrund, detta sker alltså inte i denna undersökning.

Dataregistreringsfel förhindras nästan helt genom validitetskontroller.

Det har inte framkommit några indikationer på att det förekommer mätfel som påverkar statistiken.

2.2.4 Bortfall

Statistiken över elever i grundsärskolan baseras på en undersökning som har full svarsfrekvens, alla skolenheter i ramen har lämnat uppgifter.

Svarsfrekvensen är också nästan 100% för gymnasiesärskolan.

Objektsbortfallet för särskolan som helhet är alltså mycket litet. Angående partiellt bortfall så är det svårt att avslöja mindre fel. Rimlighetskontroller görs men det är svårt att hitta fel i variabler som t.ex. hemkommun eller modersmål därför att det inte finns ett personnummer att kontrollera mot.

Den största källan för partiellt bortfall antas vara integrerade elever. SCB får många frågor från uppgiftslämnare och det är inte självklart att alla skolenheter och kommuner tillämpar begreppet på samma sätt. Variabler som åldersgrupp och program anses vara säkra och bidrar praktiskt taget inte till det partiella bortfallet. Det sammanlagda eventuella partiella bortfallet antas inte påverka tillförlitligheten nämnvärt.

2.2.5 Bearbetning

För statistiken över elever i särskolan granskas skolenheternas uppgifter i samband med att de lämnas in. När allt material kommit in sker ytterligare granskning manuellt. Kontroller görs då huvudsakligen mot föregående läsårs elevuppgifter. Om det finns misstänkta felaktigheter återkontaktas uppgiftslämnaren, varvid uppgifterna bekräftas eller rättas. Det görs inga

bearbetningar på data men insamlingstabellerna bearbetas till en mer användarvänlig layout. Storheterna i de bearbetade grupperna jämförs alltid med ursprungsvärdet i det insamlade materialet så att antalen överensstämmer. Bearbetning antas inte bidra till osäkerhet i statistiken.

2.2.6 Modellantaganden

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistiken publiceras cirka fem månader efter referenstidpunkten. Bearbetningen av statistiken sker parallellt med övrig statistik om elevräkning per den 15 oktober som är mer omfattande. Den ingår också delvis i samma publikationer av Skolverket.

3.2 Frekvens

Målstorheternas referenstid avseende 15 oktober, redovisas årligen. Undersökningens uppgiftsinsamlingsfrekvens är även den årlig.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för serien Sveriges officiella statistik, www.scb.se/publiceringskalender.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken finns på Skolverkets webbplats, dels som tabeller, dels i databasen Jämförelsetal. Skolformen ingår i olika publikationsserier t.ex. *Beskrivande data*. Databasen, samtliga tabeller och rapporter finns tillgängliga via Skolverkets webbplats, www.skolverket.se.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

SCB utför efter beställning specialbearbetningar av primärmaterial.

4.3 Presentation

Statistiken presenteras i form av tabeller, text och diagram. Tabellserierna som Skolverket publicerar är uppbyggda på likartade sätt oavsett skolform. Tabell 1 innehåller antalsuppgifter för alla skolformer varav särskolan utgör en del. Tabell 2 redovisar antal elever, antal skolenheter, antal skolkommuner, antal elever per skolenhet och kommun, antal och andel elever bosatta i annan kommun samt antal hemkommuner. Alla dessa grupper redovisas per huvudmannatyp och även 5 år tillbaka i tiden. Tabell 3 redovisar antal elever fördelade på årskurs grupperat på utbildningsform/program. Tabell 4 innehåller antal elever som deltar i modersmålsundervisning samt svenska som andraspråk samt de 10 största modersmålen baserat på antal deltagande elever. Tabell 5 visar bl.a. antal integrerade elever uppdelat på

huvudmannatyp. All statistik som redovisas på riksnivå är också uppdelad på kön.

4.4 Dokumentation

Framställningen av statistiken beskrivs i *Framtagning av statistiken (SCBDOK)*. Denna dokumentation är tillgänglig på www.scb.se/UF0121, under rubriken *Dokumentation*. Eftersom uppgifterna inte samlas in på individnivå finns inget mikrodataregister dokumenterat.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Statistiken är jämförbar över tid i det avseende att de aktuella målvariablernas definitioner inte har förändrats. Statistik finns från och med läsåret 1992/93 med antal elever per kommun. I statistiktabeller från 1994/95 tillkommer uppgifter om elever bosatta i annan kommun, antal hemkommuner samt diverse spridningsmått för kommuner. Statistik över utbildningsform för grundskolan och program för gymnasieskolan tillkommer också. 1995/96 tillkommer elevantal fördelat per årskurs samt statistik över modersmål och svenska som andraspråk. Begreppen om utbildningsform och program inom gymnasieskolan har förändrats inom tidsintervallet men kan härledas genom hela perioden.

Referenstidpunkten har alltid varit 15 oktober varje år och statistiken som beskrivs kommer enbart från en undersökning - Grundskolan och Gymnasieskolan: elever per 15 oktober.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

De främsta jämförelserna man kan göra mellan grupper är mellan flickor och pojkar givet en annan grupp, t.ex. program i gymnasieskolan eller undervisningsform i grundskolan. Ingen annan undersökning bidrar med värde för Grundskolan och Gymnasieskolan: elever per 15 oktober.

5.3 Sammanvändbarhet i övrigt

Den insamlade statistiken används även vid beräkningen av kostnader för utbildningsväsendet samt pedagogisk personal. Elever i grundskolan finns också representerade i statistiken över fritidshem fast det går inte att se vilka av fritidshemseleverna som härrör från grundskolan.

5.4 Numerisk överensstämmelse

De insamlade uppgifterna används utan anpassningar i statistiken, följaktligen råder numerisk överensstämmelse.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken på riksnivå ingår i Sveriges officiella statistik.

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

Uppgifterna samlas in på aggregerad nivå, vilket innebär att inga individuppgifter förekommer.

C Bevarande och gallring

Bevarandebehovet är under utredning. Primärmaterialet (datafiler) behålls i två år.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet gäller enligt lagen ([2001:99](#)) om den officiella statistiken, förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Skolverkets föreskrifter ([SKOLFS 2011:142](#)).

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken ingår i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 912/2013 men har inte ändrats beroende på förordningen.

Uppgifter om det totala antalet inskrivna elever, elever som börjat första klass på en ny nivå (grundsärskolan eller gymnasiesärskolan) samt elever som avslutat en nivå skickas kommande år till Eurostat. Uppgifterna är fördelade på kön. Uppgifterna som denna statistik hanterar levereras av SCB till Eurostat 2018.

F Historik

Från och med år 1992 finns statistik publicerad över särskolans elever. Elevantalet har för grundskolan först ökat från lägstanivå då statistiken först publiceras. Läsåret 2003/04 nådde antalstoppen med nästan 15 000 elever. Nu är nivåerna tillbaka på ursprungsnivå, nästan 10 000 elever rapporterats gå i grundskolan.

Gymnasiesärskolan redovisar totalt 4 000 elever första året Skolverket publicerar statistiken. Elevantalet ökade sedan fram till toppen 2009/10 då drygt 9 400 elever var registrerade. Den senaste tiden har elevantalet sjunkit stadigt och är nu nästan 6 000 elever.

Det varierande elevantalet förklaras av variation i födelsekullarna men också av skollagens reglering av målgruppen för grundskolan respektive gymnasiesärskolan.

Insamlingen har gått till på likartat sätt genom årgångarna och även om terminologin har ändrats är det lätt att följa med förändringarna i statistiken år till år.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Skolverket
Kontaktinformation	Fleminggatan 14 106 20 Stockholm
E-post	utbildningsstatistik@skolverket.se
Telefon	08-527 332 00